Splodenie z Ducha a nové narodenie

A Ježiš odpovedal a riekol mu: Amen, amen ti hovorím.

Ak sa niekto nenarodí znova, nemôže vidieť kráľovstvo Božie.

Ježiš mu odpovedal: Amen, amen ti hovorím,

že ak sa niekto nenarodí z vody a z Ducha, nemôže vojsť do kráľovstva Božieho.

Ján 3:3,5

... znova splodení súc nie z porušiteľného semena,

ale z neporušiteľného živým slovom Boha a zostávajúcim na veky.

1. Petrov 1:23

Ale všetkým, ktorí ho prijali, dal právo a moc stať sa deťmi Božími, tým, ktorí veria v jeho meno;

ktorí nie z krvi, ani z vôle tela, ani z vôle muža, ale z Boha sú splodení.

Ján 1:12-13

Úvod

Pádom Adama do hriechu a jeho vyhnaním z rajskej záhrady Edenu skončil pre človeka život v spoločenstve s Bohom a v jeho kompletnom zaopatrení. Začal nový príbeh ľudskej histórie, príbeh života v pote tvári. Boží plán mať ľud, ktorý bude jeho ľudom a ktorému on bude Bohom, sa však neskončil. Boh jeho napĺňanie oznámil ešte v rajskej záhrade ohlásením Mesiáša vo verši 1. Mojžišova 3:15 a jeho konečné naplnenie je zjavené v záverečných kapitolách Zjavenia Jána. Boh svoj plán uskutočňuje postupne počas celej histórie ľudstva. Týmto článkom vstupujeme do zoznámenie sa s realizáciou tohto plánu cez rozhovor, ktorý sa uskutočnil pri návšteve židovského kniežaťa Nikodéma u Ježiša Krista z Nazareta, Božieho Syna, od počiatku ohlasovaného Božieho Mesiáša.

Udalosť, pri ktorej Pán Ježiš vyučuje Nikodéma, farizeja, o znovuzrodení (Ján 3:1-22), je veľmi dobre známa. Nikodém prichádza k Ježišovi potajme a s vyznaním: „Rabbi, vieme, že si prišiel od Boha ako učiteľ, lebo nikto nemôže činiť divy, ktoré ty činíš, keby nebol s ním Boh.“ Označuje ho za veľkého učiteľa a divotvorcu, s ktorým je Boh. V tomto vyznaní však chýba prehlásenie o Kristovej pravej identite. Nie je to také vyznanie, aké verejne urobil Peter: „Ty si Kristus, Syn živého Boha“ (Matúš 16:16). Pán Ježiš preto Nikodéma nepochválil, nepovedal mu to, čo Petrovi: „Blahoslavený si, lebo telo a krv ti to nezjavili, ale môj Otec, ktorý je v nebesiach“, ale využil túto príležitosť, aby Nikodéma vyučoval o znovuzrodení.

Nové narodenie ako podmienka spasenia

„A Ježiš odpovedal a riekol mu: Amen, amen ti hovorím. Ak sa niekto nenarodí znova, nemôže vidieť kráľovstvo Božie“ (Ján 3:3).[P1)] Pán Ježiš výslovne povedal, že „vidieť Božie kráľovstvo“ – čo v skutočnosti znamená: byť spasený a vzkriesený do večného života – môže len ten, kto sa „narodil znova“. Pán Ježiš priamo a výslovne kladie nové narodenie ako nutnú podmienku pre spásu a večný život. Z iných výpovedí Pána Ježiša a z iných miest novozmluvného zjavenia je však zrejmé a zjavné, že nutnou, potrebnou podmienkou pre spásu a večný život je iba samotná viera (sola fide). Z týchto dvoch skutočností vyplýva, že medzi znovuzrodením a vierou musí existovať príčinná súvislosť. A skutočne aj existuje a Písmo (Božie slovo) ju aj vysvetľuje. Teraz sa však pozrime, ako pokračuje Ježišov výklad vo vyučovaní Nikodéma o znova narodení. Nikodém je očividne zmätený a vôbec nerozumie tomu, čo také by on sám mohol urobiť, aby sa mohol narodiť znova.

Pán Ježiš mu odpovedá: „Amen, amen ti hovorím, že ak sa niekto nenarodí z vody a z Ducha, nemôže vojsť do kráľovstva Božieho“ (Ján 3:5). Pán Ježiš mu nepovedal, čo má urobiť, ale vysvetlil mu, ako dochádza k novému narodeniu. Vysvetlil, že nové narodenie sa deje „z Božieho slova“ (vody) a „zo Svätého Ducha“ (z Ducha). Pán ešte dodal a spresnil: „Čo sa narodilo z tela, je telo, a čo sa narodilo z Ducha, je duch“ (3:6 – ECAV a iné preklady; pozri aj Roháček Ján 4:24). Tým Nikodémovi uviedol dôvod, prečo sa človek musí narodiť znova, ak má získať večný život: musí prejsť duchovným znovuzrodením – z telesného človeka (tela) sa musí stať duchovný človek („duch“).

Človek sa na tento svet rodí ako „telo a krv“, pretože sa „rodí z tela“ (jeho rodičia sú telo a krv). Problém je, že „telo a krv“ nemôže „dediť Božie kráľovstvo“ (nemôže vojsť do večného života). Človek sa rodí ako „telesný“ (duchovne mŕtvy) – s adamovskou hriešnou prirodzenosťou a hriešnym telom. Do večného života však môže vojsť len ako „duchovný“ (v terminológii verša Ján 3:6 ako „duch“). To je dôvod, prečo sa človek musí narodiť znova, aby vošiel do večného

života. Z veršov Ján 3:5-6 poznávame, že nové narodenie je „narodenie z vody a z Ducha“ (z Božieho slova a zo Svätého Ducha).

Pán Ježiš však ešte stále neodpovedal Nikodémovi na otázku, ako sa môže človek znova narodiť. Preto pokračuje v svojej odpovedi, ale dosť záhadným spôsobom: „Vietor, kam chce, tam veje, a čuješ jeho zvuk, ale nevieš, odkiaľ prichádza a kam ide; tak je to s každým, kto sa narodil z Ducha“ (3:8). V tejto odpovedi nie je oznámené, čo má urobiť Nikodém, ale čo robí Svätý Duch. Preto aj Nikodém sa viac nepýta, čo má urobiť, ale sa pýta, ako sa to človeku môže stať: „A Nikodém odpovedal a riekol mu: Ako sa to môže stať?“ (3:9). Pán Ježiš Nikodéma pokarhal, že on, učiteľ Božieho ľudu, to nevie (v prípade farizejov platilo, že slepí vedú slepých), ale následne mu to vysvetlil. Pánova odpoveď znie, že aby sa človek narodil znova, musí uveriť v identitu a dielo toho, ktorý prichádza zhora ako „Kristus, Syn živého Boha“. „A nikto nevstúpil hore do neba, iba ten, ktorý zostúpil z neba - Syn človeka, ktorý je v nebi. A ako Mojžiš povýšil hada na púšti, tak musí byť povýšený Syn človeka, aby nikto, kto verí v neho, nezahynul, ale mal večný život“ (Ján 3:13-15).

Táto pasáž odhaľuje nasledovné skutočnosti: Znovuzrodenie je podmienené uverením v identitu a dielo Ježiša Krista, pričom ako uverenie, tak aj znovuzrodenie sa deje z Božieho slova a z Božieho Ducha. Ale aby človek spasiteľne uveril a narodil sa znova, musí byť najprv Bohom splodený[P2)] (Ján 1:12-13).[P3)] K tomuto splodeniu dochádza „živým slovom Boha“ (1. Petrov 1:23). Počuté Božie slovo (slovo evanjelia) sa stáva živým tým, na ktorých Svätý Duch oživujúco spolupôsobí s Božím slovom. Takto však Svätý Duch nepôsobí na všetkých ľudí, ktorí počujú evanjelium, [P4)] ale iba na tých, ktorí boli Bohom „odriadení do večného života“ (Skutky 13:48). Čiže na tých, ktorí sú „deťmi zasľúbenia“ (Rímskym 9:8-11), ktorí sú „podľa vyvolenia milosti“ (Rímskym 11:5), ktorých si Boh vyvolil na spásu podľa svojho predurčenia (Rímskym 8:28-30) ešte pred založením sveta (Efezským 1:4-11). Táto skutočnosť sa postupne odkryje v učení Pána, ako je to zapísané v evanjeliu Jána.

Úloha Božieho slova v znovuzrodení

Podmienkou znovuzrodenia je uverenie v Ježiša Krista, ako sme to už vyššie vysvetlili. V srdci človeka musí byť živá spasiteľná viera, aby človek bol spasený a získal večný život (Rímskym 10:10). Božie slovo zohráva nezastupiteľnú úlohu v tom, aby človek mohol uveriť a byť spasený. Aby človek uveril v identitu a dielo Ježiša Krista, musí sa z Božieho slova dozvedieť, kto je Kristus a aké dielo vykonal na kríži: „Tak teda viera z počutia a počutie skrze slovo Božie“ (Rímskym 10:17, pozri kontext veršov 10:6-15). Zvestované, počuté Božie slovo, slovo evanjelia, je teda prostriedkom k uvereniu v Krista.[P5)]

Ale pozor, je nutným, avšak nie postačujúcim prostriedkom. Nutným je preto, lebo uveriť v Krista je možné len uverením v Božie slovo, keď je človeku Kristus zvestovaný, kázaný (alebo keď mu ho zvestuje zapísané Božie slovo – Biblia, pri jej čítaní). Avšak nie je postačujúcim prostriedkom preto, lebo nie všetci, ktorí počuli, aj uverili: „Ale nie všetci poslúchli evanjelium. Lebo Izaiáš hovorí: Pane, kto uveril našej zvesti?“ (Rímskym 10:16). Nie všetci, ktorí počujú evanjelium, aj uveria (Rímskym 10:18). Je potrebné okrem počutia ušami aj uveriť tomu slovu v svojom srdci. Výstižne to opisuje podobenstvo o rozsievačovi, ktoré vysvetľuje, ako je to s počutím Božieho slova a s uverením (Lukáš 8:4-15). Existujú štyri druhy odpovede (reakcie) ľudí na počuté Božie slovo (štyri druhy pôdy). Písmo aj priamo hovorí, že viera nie je vecou všetkých (2. Tesalonickým 3:2). Čo to teda je, čo pôsobí rozdiel medzi tými, ktorí počujú a uveria, a tými, ktorí počujú a neveria? Je to pôsobenie Svätého Ducha. Preto sme povedali, že Božie slovo je nutným, ale nie postačujúcim prostriedkom uverenia. Postačujúcim je vtedy, keď spolu s ním spolupôsobí aj oživujúci Duch. Vtedy, keď spolu s ním pôsobí pri človeku oživujúco aj Svätý Duch, sa Božie slovo stáva „mocou Božou na spasenie“ (Rímskym 1:16) tým, ktorí veria.

Úloha Božieho Ducha v znovuzrodení

Duchovne mŕtvy človek, telesný človek, nedokáže rozumieť a prijať (uveriť) duchovné veci, nedokáže vierou uchopiť identitu Krista a jeho vykupiteľské dielo (ako o tom píšeme aj v predchádzajúcom článku Chlieb života), a preto nedokáže sám od seba ani uveriť evanjeliu a byť zachránený.[P6)] Aby mohol uveriť, musí na neho spolupôsobiť ako Božie slovo, tak aj Svätý Duch – musí sa narodiť z vody a z Ducha – musí byť Božím Duchom splodený, a tým uschopnený uveriť a prijať evanjelium Ježiša Krista. [P7)]

Božie slovo túto skutočnosť opisuje na rôznych miestach rôznymi výrazovými prostriedkami. V Jánovi kapitola 6 je to opísané slovami, že „Otec pritiahne človeka ku Kristovi“ (Ján 6:37) alebo že „Otec daného človeka Kristovi dá“ (Ján 6:39). Výsledok je, že daný človek v Krista verí a bude spasený. Keď k tomu nedôjde, človek neverí, ba ani nemôže uveriť (Ján 6:44, Židom 3:9-4:2).

Kauzálny reťazec (reťazec príčin) v procese znovuzrodenia

Spasiteľná viera je príčinne podmienená splodením z Ducha

Na to, aby človek osobne uveril živou, trvácnou (spasiteľnou) vierou, musí mu Boh zjaviť v jeho srdci Ježiša ako Spasiteľa, pretože človek sám nedokáže v Krista uveriť, pretože jeho „telo a krv“ mu Krista v jeho srdci nedokážu zjaviť.[P6)] Toto zjavenie musí pochádzať od Boha Otca. Božie slovo o tom učí priamo a na viacerých miestach. Tento Boží akt („zákrok“ v ľudskom srdci) znamená splodenie z Ducha a je v evanjeliu Jána opísaný ako „splodenie z Boha“ (Ján 1:13), a v epištole apoštola Petra ako „splodenie z neporušiteľného semena“ (1. Petrov 1:23). Tak ako v zemskom živote splodenie v telesnom zmysle (zo spermie a vajíčka) predchádza

narodeniu a príčinne ho podmieňuje, rovnako to platí aj v duchovnom zmysle – splodenie z Ducha predchádza znovuzrodeniu a príčinne ho podmieňuje.

V šiestej kapitole evanjelia Jána je splodenie z Ducha opísané ako akt, v ktorom Boh Otec pritiahne človeka k svojmu Synovi, ktorý zostúpil zhora (Ján 6:44), dôsledkom čoho človek spasiteľne v Krista uverí (Ján 6:47 v kontexte celej šiestej kapitoly). Svätý Duch síce pôsobí na všetkých ľudí na svete (Ján 16:8), ale nie rovnakým spôsobom – nie všetkých splodí do nového života, k znovuzrodeniu neprivedie všetkých.[P5)]

Splodenie z Ducha je opísané ešte aj iným spôsobom, a to ako akt, v ktorom Otec daného „človeka dá Synovi“ (Ján 6:37-39, 10:29, 17:2). „Zjavil som tvoje meno ľuďom, ktorých si mi dal zo sveta. Tvoji boli, a dal si ich mne, a zachovali tvoje slovo“ (Ján 17:6). Tí, „ktorí boli Otcovi“, sú tí, ktorí sú podľa vyvolenia milosti, ktorých Boh vyvolil na spasenie ešte pred založením sveta. Tým Syn zjavil meno svojho Otca. To je dôvod, prečo v Boha Otca spasiteľne uverili. U nich sa naplnilo slovo, že kto „videl Syna“, „videl aj Otca“. Splodenie z Ducha, opísané v novozmluvnom Písme mnohorakým spôsobom, príčinne (kauzálne) podmieňuje spasiteľné uverenie na strane človeka. Ale nie u všetkých ľudí, len u tých, o ktorých platí, že ich „Otec dal Synovi“.

Téma spásy a zachovania svätých na základe Božieho vyvolenia je v Ježišovej veľpastierskej modlitbe (17. kapitola evanjelia Jána) nosnou témou: „… aby všetkým tým, ktorých si mu dal, dal večný život“ (Ján 17:2); „Zjavil som tvoje meno ľuďom, ktorých si mi dal zo sveta. Tvoji boli, a dal si ich mne, a zachovali tvoje slovo“ (Ján 17:6). Pán Ježiš sa k svojmu Otcovi nemodlí za spásu a zachovanie všetkých ľudí, ale iba za tých, ktorých Otec dal Synovi, teda za tých, ktorí sú podľa vyvolenia milosti: „Ja prosím za nich, neprosím za svet, ale za tých, ktorých si mi dal,

lebo sú tvoji. A všetko, čo je moje, je tvoje, a to, čo je tvoje, je moje. A oslávený som v nich“ (Ján 17:9-19). Pán Ježiš nie je oslávený vo všetkých ľuďoch, ale iba v tých, ktorí dostali večný život ako dar.

V tomto splodení z Ducha, ktoré vedie k spasiteľnému uvereniu, zohráva nezastupiteľnú úlohu Božie slovo: „... lebo slová, ktoré si mi dal, dal som im, a oni prijali a poznali vpravde,[P8)] že som vyšiel od teba, a uverili, že si ma ty poslal“ (Ján 17:8). Splodenie z Ducha, splodenie z neporušiteľného semena, sa deje z Božieho slova oživeného Svätým Duchom: „... znova splodení súc nie z porušiteľného semena, ale z neporušiteľného živým slovom Boha a zostávajúcim na veky“ (1. Petrov 1:23). Splodenie z porušiteľného semena je telesné splodenie, dôsledkom ktorého je fyzické narodenie človeka. Splodenie z neporušiteľného semena je duchovné splodenie, splodenie z Boha, splodenie Svätým Duchom. Duchovné splodenie sa deje skrze „živé slovo Boha“. Preto platí, že viera je z počutia Božieho slova (Rímskym 10:17). Preto dochádza k novému narodeniu, ktoré začína (a je príčinne podmienené) splodením z Ducha a z Božieho slova, deje sa v moci Ducha a je zavŕšené aktom darovania Svätého Ducha na trvalé prebývanie a zapečatením Duchom (Ján 3:5).

Nové narodenie je príčinne podmienené spasiteľnou vierou

Darovanie Ducha, zapečatenie Duchom je príčinne (kauzálne) podmienené spasiteľnou vierou v srdci človeka: „... v ktorom aj vy počujúc slovo pravdy, evanjelium svojho spasenia, v ktorom aj [v Kristovi ako v slove pravdy], uveriac, zapečatení ste Svätým Duchom zasľúbenia“ (Efezským 1:13). Darovanie Ducha na trvalé prebývanie je z „počutia viery“ (Galatským 3:2), čiže skrze kázané a počuté Božie slovo (Rímskym 10) a uverenie tomuto slovu (Galatským 3:5). Toto darovanie Ducha na trvalé prebývanie a zapečatenie v Kristovi je naplnením zasľúbenia, ktoré dostal Abrahám (Galatským 3:14), a plní sa každému, kto je z viery Abrahámovej (kto je dieťaťom zasľúbenia podľa vyvolenia milosti). Zasľúbenie o darovaní Ducha (na trvalé prebývanie) sa týmto vyvoleným plní pri uverení, čiže skrze vieru v evanjelium – v osobu a dielo Ježiša Krista a jeho vzkriesenie z mŕtvych (Rímskym 10:9-10). A dostáva sa im v Kristu Ježišovi: „... aby na pohanov prešlo v Kristu Ježišovi požehnanie Abrahámovo, aby sme dostali

zasľúbenie Ducha skrze vieru“ (Galatským 3:14). Darovanie Ducha na trvalé prebývanie, toto Abrahámovo požehnanie, dostávame až „na záver procesu znovuzrodenia“, keď dôjde k zjednoteniu s Kristom, nie skôr. Platí: kto nie je v Kristovi, nemá Ducha na trvalé prebývanie. Tiež platí: kto nemá Ducha, nie je Kristov (Rímskym 8:9). Aj z verša Galatským 3:14 vidíme, že uverenie (spasiteľnou vierou) príčinne (kauzálne) podmieňuje „dostanie Ducha na trvalé prebývanie a zapečatenie Duchom v Kristovi“ (Efezským 1:13). Darovanie Svätého Ducha na trvalé prebývanie a zapečatenie Svätým Duchom veriaceho v Ježišovi Kristovi je jedna nerozdeliteľná udalosť.

Viera kauzálne podmieňuje darovanie Ducha na trvalé prebývanie. Viera (spasiteľné uverenie) je zase kauzálne podmienená splodením z Ducha. V tomto kauzálnom reťazci je prvotnou príčinou splodenie z Ducha a konečným dôsledkom (výsledkom) je darovanie Ducha na trvalé prebývanie, ktorým je dokonaný proces nového narodenia. Počiatočnou príčinou je splodenie z Ducha a konečným dôsledkom je akt nového narodenia (vlastné znovuzrodenie) a zapečatenie Svätým Duchom ku dňu vykúpenia. Výsledkom celého Božieho spasiteľného konania s jednotlivcom je nový človek, podľa 2. Korintským 5:17 „nové stvorenie v Kristovi“, ktorý patrí k Božiemu ľudu, ktorý bude prebývať v novom nebi, na novej zemi a v novom Jeruzaleme.

Zhrnutie

Nové narodenie ako proces je teda príčinne (kauzálne) podmienené splodením z Ducha, začína splodením z Ducha, ako sme to ukázali vyššie. Nové narodenie je zavŕšené (dokončené) darovaním Ducha na trvalé prebývanie (Rímskym 8:9), jeho prebývaním v Božom dieťati (Rímskym 8:23) a jeho zapečatením v Kristovi ku dňu vykúpenia (Efezským 1:13, 4:30).

Kauzálny reťazec procesu znovuzrodenia je nasledovný:

splodenie z Ducha → uverenie spasiteľnou vierou → akt znovuzrodenia (nové srdce, nový duch, Svätý Duch darovaný na trvalé prebývanie a na zapečatenie ku dňu vykúpenia).

Poznámky a zdroje

P1) Znova zrodenie, znova narodenie, nové narodenie, znovuzrodenie chápeme ako proces, aj ako akt. Proces znovuzrodenia je ukončený aktom znovuzrodenia.

Znovuzrodenie ako proces je podmienené Božím pôsobením, ktoré označujeme ako splodenie z Boha či splodenie z Ducha. Na strane človeka zahŕňa viacero skutočností, ktorými sú: priznanie si viny hriechu, pokánie z mŕtvych skutkov, uverenie v evanjelium, obrátenie sa k Bohu, vyznanie viery. Proces znovuzrodenia je zavŕšený vlastným aktom znovuzrodenia, v ktorom Boh obrátenému človeku namiesto starého udeľuje nové srdce (na ktoré mu zapisuje svoje zákony); do jeho vnútra mu dáva nového ducha a na trvalé prebývanie mu dáva Svätého Ducha (Ducha). O znovuzrodení píšeme v článku Znovuzrodenie, Solas číslo 47, leto 2020, str. 28-35,

http://casopis.solas.sk/vyucovanie/znovuzrodenie.

P2) Splodiť, splodenie, splodený. Tento pojem je viacvýznamový. V tomto článku ho používame vo význame počiatku procesu nového narodenia, a aj príčinného podmienenia nového narodenia. Proces nového duchovného narodenia, duchovného znovuzrodenia začína duchovným splodením zo Svätého Ducha a je ukončený aktom duchovného znovuzrodenia. Tu splodenie neznamená celé znova zrodenie, ale len jeho počiatočnú fázu, počiatok. Viac o splodení z Ducha v hlavnom texte.

Duchovné splodenie zo Svätého Ducha v prípade znovuzrodeného človeka je analogické k „fyzickému“ splodeniu Pána Ježiša zo Svätého Ducha, ako je to uvedené vo veršoch Matúš 1:18,20. Podobne aj vzkriesenie znovuzrodených do osláveného tela, vzkriesenie Duchom, je analogické vzkrieseniu Ježiša Krista (Rímskym 8:11, 6:5, 2. Korintským 4:13-14).

Apoštol Pavol používa slovo „splodiť“ aj prenesene, v obraznom zmysle, keď hovorí o svojich deťoch podľa viery (1. Korintským 4:15; Filemonovi 1:10). Nemyslí to však takým spôsobom, ako keď Boží Duch splodí človeka do života (Jakub 1:18; 1. Petrov 1:3), ale vyjadruje tým to, že on zohral sprostredkujúcu úlohu na zemi v tom, že poslúžil týmto ľuďom zvesťou evanjelia a výkladom, čo viedlo k ich znovuzrodeniu.

P3) Veršom Ján 1:12-13 („Ale všetkým, ktorí ho prijali, dal právo a moc stať sa deťmi Božími, tým, ktorí veria v jeho meno; ktorí nie z krvi, ani z vôle tela, ani z vôle muža, ale z Boha sú splodení.“) rozumieme tak, že najprv dôjde k duchovnému splodeniu a potom tí, ktorí sú splodení, uveria a následne sa stávajú Božími deťmi. Splodenie z Boha príčinne podmieňuje uverenie (živou trvácnou spasiteľnou vierou) v srdci na strane človeka. Prívlastky „živou, trvácnou, spasiteľnou“ sme použili preto, lebo existuje aj uverenie a viera, ktorá je v podobenstve o rozsievačovi priradená k ľuďom opísaným ako druhá a tretia pôda, pričom takáto viera, ktorá je plytká a dočasná, nie je spasiteľná, nevedie k novému narodeniu a neprivedie človeka k vzkrieseniu z mŕtvych, a k vstupu do večného života. Podobne aj apoštol Jakub opisuje „mŕtvu vieru“, ktorá tiež nie je spasiteľná a nevedie k znovuzrodeniu a

vzkrieseniu.

P4) Dobrota Božia spočíva aj v tom, že Boh zhovieva a znáša hriech ľudí, a nesúdi ich okamžite, ale súd odkladá. Týmto zhovievaním vedie všetkých ľudí k pokániu a dáva im čas uveriť, a byť spasení (Rímskym 2:4). Táto Božia dobrota však neprivedie všetkých ľudí k pokániu a spáse. O mnohých bude platiť, že „podľa svojej tvrdosti a nekajúcneho srdca si hromadia sebe hnev na deň hnevu a zjavenia spravodlivého Božieho odsúdenia“ (Rímskym 2:4). Podobne aj evanjelium Boh ponúka všetkým ľuďom na to, aby uverili a boli spasení – Boh podáva všetkým ľuďom vieru, vzkriesiac Ježiša Krista z mŕtvych (Skutky 17:31). Ale nie všetci uveria, pretože viera nie je vecou všetkých (2. Tesalonickým 3:2). V čom potom spočíva rozdiel medzi tými, ktorí uveria, a tými, ktorí neuveria? Veď ani jedni, ani druhí nie sú schopní uveriť sami zo seba, lebo sú telesní a duchovne mŕtvi. Rozdiel spočíva v pôsobení Svätého Ducha.

Tí, ktorí uveria, uveria preto, lebo ich Svätý Duch splodil. Tí, ktorí neuveria, neveria preto, lebo ich Svätý Duch nesplodil. Akým spôsobom pôsobí teda Svätý Duch pri tých, ktorí neuveria? Pán Ježiš svojim učeníkom vysvetľuje úlohu Svätého Ducha, ktorý príde na zem po jeho odchode. Okrem iného im povedal: „A keď on príde, bude usvedčovať svet o hriechu, o spravodlivosti a o súde“ (Ján 16:8). A vysvetlil aj to, čo to znamená, že Svätý Duch bude usvedčovať svet o hriechu: „... a to o hriechu preto, že neveria vo mňa“ (Ján 16:9). To, že budú ľudia, ktorí neuveria v Pána Ježiša Krista, oznamuje evanjelium Jána hneď na svojom začiatku: „A to je ten súd, že svetlo prišlo na svet, ale ľudia viacej milovali tmu ako svetlo, lebo ich skutky boli zlé“ (Ján 3:19). Služba Svätého Ducha pri týchto ľuďoch je službou odsúdenia, pretože ich Svätý Duch usviedča o tom, že neveria v Ježiša Krista.

P5) Uverenie, viera, je z počutia Božieho slova (Rímskym 10:17), avšak neuveria všetci, ktorí

zvesť počujú (Židom 3:19-4:2). Ale splodenie, a tým aj znovuzrodenie je z Božieho slova ako zo semena, ktoré Svätý Duch oživuje, dáva mu vyrásť spôsobom ako v prípade štvrtej pôdy v podobenstve o rozsievačovi – preto je aj z Ducha.

P6) Na trvalé prebývanie človek Svätého Ducha dostáva až uverením v srdci (spasiteľnou vierouP3) a vyznaním viery svojimi ústami (Rímskym 10:9-10). Svätý Duch je nazvaný aj Duch Kristov (Rímskym 8:9-10) a na trvalé prebývanie ho dostávame vtedy, keď nás Boh stotožňuje s Kristom – dostávame ho v Kristovi, resp. spolu s Kristom – my v ňom a On v nás (Galatským 3:14). Až od okamihu uverenia a vyznania viery v evanjelium sme s Kristom zjednotení, dostávame Svätého Ducha na trvalé prebývanie, sme ním zapečatení a sme chrámom Svätého Ducha. Do tohto momentu v nás ešte neprebýva, ešte nie sme jeho chrámom. Tento rozdiel opísal Pán Ježiš takto: „... toho Ducha pravdy, ktorého svet nemôže prijať, pretože ho nevidí ani ho nezná. Ale vy ho znáte, pretože prebýva u vás a bude vo vás“ (Ján 14:17). V tomto výroku Pána sú vyjadrené dve skutočnosti: (1) telesný, duchovne mŕtvy človek nechápe vecí Ducha Božieho, a preto nedokáže uveriť v Ježiša Krista a prijať Ducha na trvalé prebývanie, (2) V prípade učeníkov, ktorí uverili a verili v Ježiša Krista, v období pred Letnicami Svätý Duch „prebýval u nich“ a po vyliatí Ducha na Letnice dostali Ducha na trvalé prebývanie, čo je vyjadrené zasľúbením „bude vo vás“. Situácia, kedy Svätý Duch „prebýva u vás“, je špecifická pre učeníkov, ktorí uverili v Pána ešte pred Letnicami, a pre ľudí s abrahámovskou vierou v ére pred Letnicami.

Ako to vyzerá, keď Svätý Duch ešte nie je daný na trvalé prebývanie, vidíme zreteľne na prípade učeníkov ešte pre Letnicami, pred vyliatím Ducha. Učeníci chodili s Ježišom, videli jeho divy a zázraky, Pán Ježiš im vyjavil svoju identitu, opätovne a opätovne v neho „uverili“, aj vyznali, že je Kristus, Syn živého Boha. Dokonca ich Pán aj Duchom zmocňoval a aj oni mohli činiť divy a zázraky. A predsa sa pri Ježišovom zajatí rozutekali a Peter Pána dokonca zaprel. Peter sa dokonca vrátil k loveniu rýb namiesto „lovenia ľudí do Božieho kráľovstva“. Správali sa tak preto, lebo im ešte nebol daný Svätý Duch na trvalé prebývanie. To všetko sa v prípade učeníkov, ktorí zažili Ježiša v tele, zmenilo až na Letnice pri vyliatí Ducha.

P7) Neobrátený človek je mŕtvy v svojich hriechoch a neprávostiach. Je pod vládou hriechu, smrti, zákona skutkov, satana a všetkej moci zla, a temností. Ako taký sa nevládze sám spod ich vlády vyslobodiť, hľadať Boha a uveriť v evanjelium. Aby sa mohol obrátiť k Bohu, najprv Boh musí zlomiť ich vládu nad človekom (pozri Kolosenským 1:12-13) – a aj o tom je splodenie z Boha, ktoré chápeme aj ako uschopnenie na obrátenie, čo je dielo potrebné na strane (zo strany) človeka. Jednoducho povedané, to, čo Boh od človeka požaduje ako podmienku pre jeho spásu (pokánie, viera, obrátenie, náprava, nový svätý život, poslušnosť, vytrvanie do konca), to všetko v človeku musí Boh sám vypôsobiť (spôsobiť), aby človek skutočne spasený aj bol, pretože človek sám od seba toho nie je schopný pre stav, v ktorom sa po páde Adama rodí na tento svet. Boh takto musí v procese nového narodenia pôsobiť cez splodenie z Ducha. A keď ako podmienku spásy kladie vytrvanie svätých vo viere, rovnako tak On musí spôsobiť aj ich zachovanie vo viere (to je ale téma na samostatný článok).

P8) Jedno z pomenovaní Svätého Ducha je Duch pravdy (Ján 14:17, 15:26). Preto výrazu „poznali vpravde“ rozumieme: poznali v Svätom Duchu alebo poznali prostredníctvom Svätého Ducha. To korešponduje aj s výkladom, ktorý tu uvádzame. Uverili preto, lebo boli Svätým Duchom splodení skrze